

Jerzy ACHREMOWICZ

Mszycy (*Homoptera, Aphidoidea*) Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej

Тли (*Homoptera, Aphidoidea*) Великопольско-Куявской низменности

**Die Blattläuse (*Homoptera, Aphidoidea*) der Grosspolnisch-Kujawischen
Niederung**

Wśród regionów geograficzno-faunistycznych Polski była Nizina Wielkopolsko-Kujawska do niedawna jednym z najlepiej poznanych pod względem fauny mszyc. Niemniej jednak stopień poznania mszyc tej krainy jest nadal niewystarczający. Do roku 1939 wykazano z tego obszaru, głównie w pracach zoocycydologicznych i z zakresu ochrony roślin, zaledwie 106 gatunków mszyc. Duże zasługi na tym polu położyli SZULCZEWSKI (1928, 1931, 1933, 1950, 1953) oraz URBAŃSKI (1935). Po wojnie intensywne i szerokie badania, głównie w okolicach Bydgoszczy, podjął SZELEGIEWICZ (1958a, 1958b, 1959, 1961a, 1961b, 1962, 1963, 1964a, 1964b, 1965, 1966), który uzupełnił listę gatunków mszyc omawianego terenu o dalsze 147 gatunków. W pracach QUEDNAUA (1954), SIEMASZKO (1957), KRZYWIEC (1957, 1961, 1965), GABRIELA (1961), STACHERSKIEJ (1963), GABRIELA, NUCKOWSKIEGO i WISŁOCKIEJ (1964), JASIEŃSKIEJ-OBREŃBSKIEJ (1964) i ACHREMOWICZA (1964) znajdujemy pierwsze dane o dalszych 13 gatunkach. Tak więc do roku 1966 wykazano z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej 267 gatunków mszyc. Porównując tę liczbę z wykazami gatunków terenów sąsiednich, sądzić można, że jest to liczba niewystarczająca do scharakteryzowania fauny mszyc tego regionu. Przygotowywany obecnie do druku katalog mszyc Polski obejmuje prawie 600 gatunków. Fauna mszyc krajów sąsiadujących z Polską opracowana jest bardziej dokładnie: Czechosłowacja — 800, Austria — 550, NRD — 600, Szwecja — 480 gatunków (SZELEGIEWICZ, 1964b). O słabym stopniu poznania fauny mszyc omawianego regionu i o potrzebie dalszych badań w tej dziedzinie, świadczy fakt, że autor niniejszej pracy uzupełnia listę mszyc tego obszaru o następnych 76 gatunków (w tym 14 nowych dla Polski).

Granice Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej przyjęte w niniejszym opracowaniu zostały oparte na regionizacji ustalonej w wydawnictwie „Katalog fauny Polski”. Nizina Wielkopolsko-Kujawska jest w tym ujęciu największym regionem faunistycznym Polski i obejmuje bez mała całe województwo zielonogórskie i poznańskie, prawie połowę województwa bydgoskiego oraz znaczne obszary województw wrocławskiego i łódzkiego. Na północy sięga do krańców Kotliny Górzowskiej i Doliny Nadnoteckiej, na północnym wschodzie i wschodzie rozciąga się po Pojezierze Chełmińskie i Dobrzyńskie aż do ujścia rzeki Skrwy między Dobrzyńem i Płockiem oraz do początków Wysoczyzny Piotrkowskiej pod Łodzią. Od południowego wschodu i południa ograniczona jest przez Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, Wzgórza Trzebnickie i Nizinę Śląską. Szczegółowe opracowanie granic i morfologii omawianego obszaru znaleźć można w pracy KRYGOWSKIEGO (1958).

Materiał do niniejszej pracy zbierałem w latach 1962–1965 na obszarze województw poznańskiego, zielonogórskiego i bydgoskiego, głównie w okolicach Poznania, Miłosławia, Kórnika i Wąsowa, pow. Nowy Tomyśl. Otrzymałem też materiały zebrane przez inne osoby, co w każdym przypadku zostało zaznaczone w wykazie gatunków przez podanie nazwiska zbieracza. Gatunki nowe dla Polski zostały oznaczone gwiazdką. Okazy dowodowe przechowywane są w zbiorach Laboratorium Entomologii IOR w Poznaniu.

Pragnę nadmienić, że rozszerzenie zakresu badań umożliwiła mi dotacja Wydz. V PAN. Dane o rozmieszczeniu mszyc w Polsce zaczerpnąłem z maszynopisu pracy dra Henryka SZELEGIEWICZA przygotowanej do „Katalogu fauny Polski”, za której udostępnienie składam Mu serdeczne podziękowanie.

Checiałbym również podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do powstania niniejszej pracy, a przede wszystkim Panu Prof. Drowi Władysławowi WĘGORKOWI, który zachęcił mnie do pracy nad fauną mszyc, Panu Drowi Henrykowi SZELEGIEWICZOWI — za życzliwą pomoc przy sprawdzaniu i oznaczaniu trudniejszych gatunków oraz Panu Prof. Drowi Fritzowi Paulowi MÜLLEROWI za oznaczenie niektórych gatunków.

WYKAZ ZEBRANYCH GATUNKÓW

Phylloxeridae

Adelginae

1. *Adelges tardus* (DREYF.). Poznań-Jeżyce, 30 VI 1965, w wyrosłach na końcach pędów *Picea excelsa* (LAM.) LK. — larwy pokolenia celares.

Gatunek znany z prawie całej Polski. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez SZULCZEWSKIEGO (1931, 1953), KÉLERA (1935), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1958b, 1959).

2. *Sacchiphantes abietis* (L.). Poznań-Jeżyce, 19 VI 1965, w wyrosłach u podstawy młodych pędów *Picea excelsa* (LAM.) LK. — larwy pokolenia celares.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez TRZEBIŃSKIEGO (1916a), SZULCZEWSKIEGO (1931, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933), KÉLERA (1935), URBAŃSKIEGO (1935) i SZELEGIEWICZA (1958b).

Phylloxerinae

3. *Phylloxera coccinea* HEYD. Poznań-Grunwald, 20 VIII 1962, na dolnej stronie liści *Quercus sessilis* EHRH. — samice, samce, nimfy, larwy i jaja.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933; URBAŃSKI, 1935; SZELEGIEWICZ, 1958b) i Niziny Mazowieckiej.

Aphididae

Lachninae

4. *Protolachnus agilis* (KALT.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 6 VI 1962, czerpakiem — uskrzydłona dzieworódka; Poznań-Grunwald, 20 VIII 1962, strząsane z igieł *Pinus silvestris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Znany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961b), Niziny Mazowieckiej i Tatr.

5. *Schizolachnus pineti* (F.). Poznań-Grunwald, 26 VIII 1962; Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 6 VI 1962; Sielinko k. Opalenicy, pow. Nowy Tomyśl, 18 V 1964 — wszystkie na igłach *Pinus silvestris* L., liczne bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (RUSZKOWSKI, 1933; KÉLER, 1935; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Tatr.

6. *Cinara boernerii* H. R. L. Poznań-Jeżyce, 28 VI 1965, strząsane z gałęzi *Larix decidua* MILL. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Gór Świętokrzyskich. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

7. *Cinara costata* (ZETT.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 25 VI 1965, na *Picea excelsa* (LAM.) LK. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

8. *Cinara juniperi* (DE GEER). Poznań-Jeżyce, 19 VI 1965, na gałązkach *Juniperus sabina* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki, masowo.

Znany w Polsce z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

9. *Cinara juniperina* (MORDV.). Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na gałązkach *Thuja* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany zaledwie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1962) i Niziny Mazowieckiej.

10. *Cinara laricis* (WALK.). Poznań-Jeżyce, 28 VI 1965, strząsane z gałęzi *Larix decidua* MILL. — bezskrzydłe dzieworódki.

U nas znany dotąd jedynie z Gór Świętokrzyskich i Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

11. *Cinara pilicornis* (HTG.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na gałązce *Picea excelsa* (LAM.) LK. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w Polsce z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Sudetów Zachodnich i Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

12. *Cinara pini* (L.). Poznań-Grunwald, 10 VIII 1962, na pędach *Pinus silvestris* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 10 VII 1962, na *P. silvestris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 30 VI 1965, na gałązkach *P. strobus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, koło mostu do Rogalina, 20 VI 1965, na pędach *P. silvestris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej i Beskidu Wschodniego.

13. *Lachnus roboris* (L.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 10 VIII 1962, na gałązkach *Quercus robur* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; brzeg Jeziora Kamińskiego, pow. Murowana Goślina, 10 VI 1964, na gałązkach *Quercus* sp. — larwy; Poznań-Grunwald, 10 VI 1964, na gałązce *Rosa* sp. (!), tamże, 20 VIII 1964, na *Q. robur* L. — uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, Jezioro, 17 VI 1965, na gałązkach *Q. sessilis* EHRH. — bezskrzydłe dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

14. *Protrama flavescens* (KOCH.). Poznań-Grunwald, 29 VI 1965, na korzeniach *Artemisia vulgaris* L. — jedna uskrzydłona dzieworódka i dwie larwy.

Znany dotąd tylko z Niziny Mazowieckiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

15. *Protrama longitarsus* (FERR.). Poznań-Grunwald, 7 VIII 1962, wewnątrz wypróchniałego korzenia *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe i jedna uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek wykazany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego i Wyżyny Małopolskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

16. *Trama troglodytes* HEYD. Poznań-Grunwald, 7 VIII 1962, na korzeniach *Artemisia campestris* L. — larwy i bezskrzydłe dzieworódki; tamże, 8 VII 1965 na korzeniach *Arctium tomentosum* MILL. — larwy i bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na korzeniach *Centaurea* sp. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 8 VII 1965, na korzeniach *Sonchus oleraceus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Śląska Górnego, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej i Tatr.

Pemphiginae

17. *Eriosoma (Eriosoma) lanigerum* (HAUSM.). Poznań-Marcelin, 21 X 1965, bezskrzydłe dzieworódki na gałązce *Malus domestica* BOBR.

Gatunek znany prawie z całej Polski. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany przez TRZEBIŃSKIEGO (1916a, 1916b), MINKIEWICZA (1922, 1935a, 1935b), STRAWIŃSKIEGO (1931), RUSZKOWSKIEGO (1933), SZULCZEWSKIEGO (1933), URBAŃSKIEGO (1935) i ZAWADZKĄ (1962).

18. *Eriosoma (Schizoneura) lanuginosum* (HTG.). Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, w żółto zabarwionych wyroślach na liściach *Ulmus campestris* L. — uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez HIERONYMUSA (1890), SZULCZEWSKIEGO (1928, 1931, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933, 1935b), URBAŃSKIEGO (1935) i NAWOJSKĄ (1957).

19. *Eriosoma (Schizoneura) ulmi* (L.). Poznań-Rataje, 1 VII 1965, w wyroślach na *Ulmus campestris* L. — uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez HIERONYMUSA (1890), HELLWIGA (1897), TRZEBIŃSKIEGO (1916a, 1916b), SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1961b).

20. *Kaltenbachiella pallida* (HALIDAY). Kórnik, pow. Śrem, 15 VII 1965, w wyroślu na liściu *Ulmus campestris* L. — larwy i nimfy.

Gatunek rozmieszczony w całym kraju, lecz dość rzadki. Wykazany z Pobreża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Śląska Górnego i Wyżyny Małopolskiej. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZULCZEWSKIEGO (1928, 1931, 1953), URBAŃSKIEGO (1935) i NAWOJSKĄ (1957).

21. *Tetraneura ulmi* (L.). Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, w wyroślach na *Ulmus campestris* L. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki; tamże, 19 VI 1965, na kłęczach *Agropyron repens* P. B. — bezskrzydłe dzieworódki. W roku 1965 obserwowałem masowy pojaw tego gatunku na wiązach w Poznaniu i w Kórniku, pow. Śrem.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez HIERONYMUSA (1890), TRZEBIŃSKIEGO (1916a), SZULCZEWSKIEGO (1928, 1931, 1953) STRAWIŃSKIEGO (1931), RUSZKOWSKIEGO (1933, 1935b), URBAŃSKIEGO (1935), KÉLERA (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1958b).

22. *Asiphum varsoviensis* (MORDV.). Kórnik, pow. Śrem, 15 VII 1965, na zniekształconych liściach *Populus alba* L. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek występujący sporadycznie w Europie (Polska, Niemcy, Węgry) oraz na Zakaukaziu i w Syberii Zachodniej. U nas znany jedynie z Warszawy. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

23. *Prociphilus (Stagona) xylostei* (DE GEER). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, na gałązkach *Lonicera xylosteum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Krakowsko-Wiełuńskiej i Kotliny Nowotarskiej. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany przez SZULCZEWSKIEGO (1928), RUSZKOWSKIEGO (1933), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1964a).

24. *Pemphigus bursarius* (L.). Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, na liściach *Lactuca sativa* L. — uskrzydłone dzieworódki; Turek, 5 VII 1965, w wyroślach na ogonkach liściowych *Populus italica* MNCH. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez HIERONYMUSA (1890), SZULCZEWSKIEGO (1928, 1931, 1953), KÉLERA (1935), RUSZKOWSKIEGO (1935a), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1961b).

*25. *Pemphigus phenax* BÖRN. et BLUNCK. Poznań-Grunwald, 15 VI 1963, na łodydze *Solanum lycopersicum* L. — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek występujący na korzeniach marchwi prawdopodobnie w całej Europie; do niedawna mylony z *Pemphigus filaginis* (B. DE F.). Nowy dla fauny Polski.

26. *Pemphigus spirothecae* PASS. Turek, 5 VI 1961, w wyroślach na ogonku liściowym *Populus italica* MNCH. — założycielki, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 28 VI 1965 — wyrosła na ogonkach liściowych *Populus nigra* L.

Pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany już wielokrotnie (TRZEBIŃSKI, 1916a; SZULCZEWSKI, 1931, 1950, 1953; RUSZKOWSKI, 1933, 1935b; URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1958b).

Thelaxinae

27. *Mindarus abietinus* KOCH. Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na szpilkach *Abies concolor* ENGELM. i *Abies* sp. — uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pobrzeża Bałtyku, Podlasia, Puszczy Białowieskiej i Tatr. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

28. *Anoecia corni* (F.) s. l. Poznań-Grunwald, 27 IX 1962, na dolnej stronie liści *Cornus sanguinea* L. — uskrzydłone sexupara; tamże, 17 X 1962, sexuales.

Znany u nas z Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Lubelskiej, Sudetów Zachodnich i Beskidu Wschodniego. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazał go SZELEGIEWICZ (1958b).

29. *Glyphina betulae* (KALT.). Poznań-Grunwald, 1 VI 1963, na końcach młodych pędów *Betula verrucosa* EHRH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy; brzeg Warty koło mostu do Rogalina, 20 VI 1965, na *B. verrucosa* EHRH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZELEGIEWICZA (1958b).

30. *Thelaxes dryophila* (SCHRK.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 6 VII 1962, na liściach *Quercus* sp. — bezskrzydłe dzieworódki; tamże, 17 VII 1962 — uskrzydłone dzieworódki; Kórnik, pow. Śrem, 2 VI 1963, na *Q. robur* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *Q. robur* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Callaphidinae

31. *Symydobius oblongus* (HEYD.). Poznań-Grunwald, 20 VII 1962 — bezskrzydłe dzieworódki; 20 VIII 1962 — uskrzydłona dzieworódka; 22 VI 1963 — bezskrzydłe dzieworódki. Wszystkie na zdrewniałych gałązkach *Betula verrucosa* EHRH.

Gatunek wykazany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej i Sudetów Zachodnich.

32. *Euceraphis punctipennis* (ZETT.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 23 V i 17 VII 1962, na dolnej stronie liści *Betula verrucosa* ERHR. — uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 20 VIII 1962, 1 VI 1963 i 30 V 1965, na *B. verrucosa* ERHR. — uskrzydłone dzieworódki.

Wykazany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1963, 1964a) i Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz z Sudetów Zachodnich.

33. *Phyllaphis fagi* (L.). Kórnik, pow. Śrem, 2 VI 1963 — jedna uskrzydłona dzieworódka na dębie; Sielinko, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na liściach *Fagus sylvatica* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, na obu stronach liści *F. sylvatica* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany prawie wszędzie. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZULCZEWSKIEGO (1928, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1964a).

34. *Callipterinella tuberculata* (HEYD.). Poznań-Grunwald, 6 VI 1964, na młodych liściach *Betula verrucosa* EHRH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki oraz nimfy; Wielkopolski Park Narodowy, nad Wartą koło mostu do Rogalina, 20 VI 1965, na *B. verrucosa* EHRH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Znany u nas z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej oraz z Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

35. *Calaphis flava* MORDV. Poznań-Grunwald, 20 VIII 1965, na liściach *Betula verrucosa* EHRH. — uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki oraz nimfy; Kórnik-Arboretum, pow. Śrem, 15 VII 1965, na liściach *B. papyrifera* MARSH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, brzeg Warty koło mostu do Rogalina, 20 VI 1965, na *B. verrucosa* EHRH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej oraz Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

36. *Monaphis antennata* (KALT.). Poznań-Grunwald, 20 VIII 1962, na liściach *Betula verrucosa* EHRH. — uskrzydłone dzieworódki i nimfy; Kórnik, pow. Śrem, 15 VII 1965, na liściach *B. papyrifera* MARSH. — nimfy.

Gatunek znany u nas dotąd tylko z Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

37. *Drepanosiphum aceris* KOCH. Poznań-Malta, 6 VI 1965, na liściach *Acer campestre* L. — uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1964) i Niziny Mazowieckiej.

38. *Drepanosiphum platanoidis* (SCHRK.). Poznań-Grunwald, 21 VI 1962, na *Acer rubrum* L. — uskrzydłone dzieworódki; 13 X 1962 — sexuales; tamże, 17 VI 1964, na *A. platanoides* L. — uskrzydłone dzieworódki, masowo.

Znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej oraz Kotliny Nowotarskiej.

39. *Callaphis juglandis* (GOETZE). Poznań-Jeżyce, 2 VII 1962, na *Juglans regia* L., M. NOWICKI leg. — uskrzydłone dzieworódki i nimfy; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na *J. regia* L. — uskrzydłone dzieworódki; Kórnik

pow. Śrem, 15 VII 1965, na liściach *J. regia* L. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w Polsce z Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

40. *Chromaphis juglandicola* (KALT.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na dolnej stronie liścia *Juglans regia* L. — dwie uskrzydłone dzieworódki.

Znany prawie z całej Polski. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podał go SZELEGIEWICZ (1964a).

41. *Eucallipterus tiliae* (L.). Poznań-Grunwald, 20 VII 1962, na liściach *Tilia cordata* MILL. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki; Kórnik-Arboretum, pow. Śrem, 2 VI 1963, na liściu *Quercus* sp. — jedna zbłąkana dzieworódka.

Znany prawie z całej Polski i miejscami pospolity. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazał go SZELEGIEWICZ (1958b).

42. *Myzocallis coryli* (GOETZE). Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, na dolnej stronie liści *Corylus avellana* L. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *C. avellana* L. — uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz Kotliny Nowotarskiej.

43. *Tuberculoides annulatus* (HTG.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 17 VII 1962, na spodniej stronie liści *Quercus robur* L. i *Q. rubra* L. — nimfy i uskrzydłone dzieworódki obu odmian barwnych; Kórnik, pow. Śrem, 2 VI 1962 — uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965 — uskrzydłone dzieworódki.

Znany prawie z całej Polski, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazał go SZELEGIEWICZ (1958b).

44. *Tinocallis platani* (KALT.). Poznań-Grunwald, 11 VIII 1962, na dolnej stronie liści *Ulmus laevis* POLL. — uskrzydłone dzieworódki; Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 10 VI 1964, na *U. laevis* POLL. — uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej.

45. *Tuberculatus querceus* (KALT.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 6 i 17 VII 1962, na liściach *Quercus robur* L. — uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany u nas dotąd jedynie z Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

46. *Pterocallis alni* (DE GEER). Wielkopolski Park Narodowy, nad Jeziorem Góreckim, 26 VIII 1962, na dolnej stronie liści *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN. —

larwy i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Kiekrz, 7 VI 1964, na *A. glutinosa* (L.) GAERTN. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Wyżyny Małopolskiej.

47. *Pterocallis maculata* (HEYD.). Poznań-Kiekrz, 7 VI 1964, na *Alnus glutinosa* (L.) GAERTN. — uskrzydłona dzieworódka; Poznań-Jeżyce, 29 VI 1965, na liściach *A. glutinosa* (L.) GAERTN. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

*48. *Therioaphis luteola* BÖRN. Poznań-Grunwald, 16 VII 1962, na *Trifolium pratense* L. — bezskrzydłe dzieworódki (F. P. MÜLLER det.); Trzciel, pow. Poznań, 21 IX 1963, czerpakiem z *T. pratense* L. — bezskrzydłe dzieworódki i samice amfigoniczne; Wysogotowo, pow. Poznań, 21 IX 1963 — jak wyżej; Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 2 VI 1964, czerpakiem — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Troszczyń, pow. Nowy Tomyśl, 2 VI 1964 — jak wyżej; Bolechowo, pow. Poznań, 13 VI 1964 — jak wyżej; Chrustowo, pow. Chodzież, 29 VIII 1964, czerpakiem z *T. pratense* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Lipie, pow. Gostyń, 6 VIII 1964 — jak wyżej; Kościelna Wieś, pow. Kalisz, 21 VIII 1964 — jak wyżej; Pleszew, 21 VIII 1964 — jak wyżej.

Występuje prawdopodobnie w całej Europie, ale był dotąd stale mylony z *T. subalba* BÖRN. Pewne stanowiska znane są z Holandii, Belgii, Niemiec, Austrii i Czechosłowacji. Nowy dla fauny Polski.

49. *Therioaphis trifolii* (MONELL). Dopiewo, pow. Poznań, 21 IX 1963, czerpakiem na *Medicago sativa* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki oraz samice amfigoniczne; Gądky, pow. Środa, 22 IX 1963 — jak wyżej; Babórówko, pow. Szamotuły, 25 IX 1963 — jak wyżej; Trzciel, pow. Poznań, 21 IX 1963, czerpakiem na *Trifolium pratense* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki oraz samice amfigoniczne; Kąsinowo, pow. Szamotuły, 25 IX 1963, czerpakiem na *T. repens* L. — jak wyżej; Nagradowice, pow. Środa, 18 VI 1964, czerpakiem na *Medicago sativa* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Antoniny, pow. Leszno, 6 VIII 1964 — jak wyżej; Szelejewo, pow. Gostyń, 6 VIII 1964 — jak wyżej; Włostowo, pow. Środa; Klęka, pow. Jarocin, 21 VIII 1964 — jak wyżej.

W Polsce znany dotąd z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (JASIEŃSKA-OBREBSKA, 1964; ACHREMOWICZ, 1964) i Wyżyny Małopolskiej.

50. *Therioaphis riehmi* (BÖRN.). Poznań-Grunwald, 16 VIII 1962, na *Melilotus albus* MED. — uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

*51. *Subsaltusaphis ornata* (THEOB.). Poznań-Grunwald, 6 VI 1964 i 22 VI 1965, czerpakiem na turzycach — uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Strzeszynek, 24 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek notowany dotąd wyłącznie w Europie Zachodniej. Nowy dla fauny Polski.

52. *Saltusaphis iberica* (BÖRN.) SZELEG. Poznań-Grunwald, 14 V 1964, 15 VI 1964 i 19 VIII 1964, czerpakiem na *Carex hirta* L. — larwy i bezskrzydłe dzieworódki oraz nieliczne uskrzydłone morfy.

Gatunek wykazywany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Niziny Mazowieckiej.

Chaitophorinae

53. *Periphyllus testudinaceus* (FERN.) (= ? *villosus* HTG.). Poznań-Grunwald, 21 V 1962, na *Acer rubrum* L. — założycielki i larwy; 13 VIII 1962, na liściach *A. saccharinum* L. — diapauzujące larwy; 13 X 1962, jak wyżej — pokolenie płciowe.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1963) i Mazowieckiej, Śląska Dolnego i Wyżyny Lubelskiej.

54. *Chaitophorus capreae* (MOSL.). Zalesie, pow. Szubin, 28 V 1964, na dolnej stronie liści *Salix capreae* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany w kraju z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1961a), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

55. *Chaitophorus leucomelas* KOCH. Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, na liściach i końcach pędów *Populus nigra* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 17 VII 1962 — jak wyżej; Poznań-Grunwald, 2 VIII 1963, na *P. tremula* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1961a), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej.

56. *Chaitophorus niger* (MORDV.). Poznań-Grunwald, 10 VII 1963, na *Salix fragilis* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 19 VI 1965, jak wyżej.

Gatunek wykazany w Polsce z Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

57. *Chaitophorus populeti* (PANZ.). Nadleśn. Potasze; pow. Poznań, 17 VIII 1962, na pędach i liściach *Populus alba* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Kiekrz, 30 VI 1963, na *P. tremula* L. — jak wyżej; Zalesie, pow. Szubin, 28 V 1964 — jak wyżej.

U nas znany z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz Kotliny Nowotarskiej.

58. *Chaitophorus populiabae* (B. DE F.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 17 VII 1962, na *Populus alba* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Kórnik, pow. Śrem, 2 VI 1963 — jak wyżej; Poznań-Grunwald, 22 VI 1963, na *P. tremula* L. i *P. alba* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Wykazany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

59. *Chaitophorus salicti* (SCHRK.). Wielkopolski Park Narodowy, nad Jeziorem Góreckim, 17 VI 1965, na *Salix cinerea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1961a), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej.

60. *Chaitophorus truncatus* (HAUSM.). Wielkopolski Park Narodowy, nad Jez. Góreckim, 26 VIII 1962, na *Salix purpurea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961a, 1961b), Niziny Mazowieckiej i Kotliny Nowotarskiej.

61. *Chaitophorus vitellinae* (SCHRK.). Poznań-Grunwald, 19 VIII 1964, na *Salix fragilis* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W Polsce wykazany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

62. *Rungia kurdjumovi* (MORDV.). Poznań-Grunwald, 12 VII 1962 i 14 V 1965 — czerpakiem, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Niziny Mazowieckiej.

63. *Sipha glyceriae* (KALT.). Poznań-Grunwald, 22 VI 1965; Poznań-Strzeszynek, 24 VI 1965 — bezskrzydłe dzieworódki, czerpakiem.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1963), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

64. *Caricosipha paniculatae* BÖRN. Poznań-Jeżyce, 19 VI 1965, na *Carex divulsa* STOKES i *Carex* sp. — bezskrzydłe dzieworódki; Winna Góra k. Miłostawia, pow. Września, 21 VI 1966, na *Juncus effusus* L. — larwa.

U nas znany dotąd tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Niziny Mazowieckiej.

65. *Atheroides serrulatus* HAL. Poznań-Grunwald, 14 V 1964 i 22 VI 1965; Poznań-Strzeszynek, 24 VI 1965 — bezskrzydłe dzieworódki złowione czerpakiem.

Gatunek wykazany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Kotliny Nowotarskiej.

66. *Laingia psammae* THEOB. Poznań-Grunwald, 12 VII 1962, odłowiona w żółte szalki (H. TROJANOWSKI leg.) — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek wykazany w Polsce dotąd jedynie z Pobrzeża Bałtyku i Niziny Mazowieckiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

Aphidinae

67. *Pterocomma populeum* (KALT.). Poznań-Grunwald, 31 V 1962, na *Populus nigra* L. — bezskrzydła dzieworódka.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazał go SZELEGIEWICZ (1958b, 1961b).

68. *Pterocomma konoii* HORI sensu SZELEG. Poznań-Grunwald, 27 VI 1963, na *Salix fragilis* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Rataje, 14 VI 1964, na *S. purpurea* L. — jak wyżej.

Pospolity w całym kraju; z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZELEGIEWICZA (1965).

69. *Pterocomma salicis* (L.). Poznań-Junikowo, 9 VII 1963, na gałązkach *Salix viminalis* L. (B. STACHERSKA leg.) — bezskrzydłe dzieworódki; Kórnik-Arboretum, pow. Śrem, 15 VII 1965, na *S. pentandra* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

70. *Pterocomma steinheili* (MORDV.). Sielinko, k. Opalenicy, pow. Nowy Tomyśl, 12 V 1964, na *Salix* sp. — uskrzydłona dzieworódka; Poznań-Grunwald, 19 VIII 1964, na *Salix fragilis* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek wykazany w Polsce z Pobrzeża Bałtyku i Niziny Mazowieckiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

71. *Hyalopterus pruni* (GEOFF.). Poznań-Kiekrz, 24 VI i 24 VII 1962, na *Phragmites communis* TRIN. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 2 VII 1962, na *Prunus insititia* JUSTER. (M. NOWICKI leg.) — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Złotniki, pow. Poznań, 20 VI 1962, na *Prunus domestica* L. — jak wyżej; Woźniki, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964 — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez SZULCZEWSKIEGO, URBAŃSKIEGO, MINKIEWICZA, RUSZKOWSKIEGO, RUSZKOWSKIEGO i STRAWIŃSKIEGO oraz SZELEGIEWICZA.

72. *Rhopalosiphum insertum* (WALK.). Winna Góra k. Miłostawia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Malus domestica* BORB. — uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *Sorbus aucuparia* L. — jak wyżej; Poznań-Marcelin, 21 X 1965, na *Malus domestica* BORB. — uskrzydłone sexuparae.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1928, 1930; URBAŃSKI, 1935), Wyżyny Lubelskiej, Śląska Dolnego i Sudetów Zachodnich.

73. *Rhopalosiphum nymphaeae* (L.). Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na liściach *Hydrocharis morsus-ranae* L. (B. STOPA leg.). — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Grunwald, 14 VII 1965, na *Alisma plantago-aquatica* L. — jak wyżej.

Gatunek znany w kraju z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (MINKIEWICZ, 1935b; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej i Wyżyny Lubelskiej.

74. *Rhopalosiphum padi* (L.). Poznań-Grunwald, 1 X 1962, na *Zea mays* L. (B. STACHERSKA leg.) — bezskrzydłe dzieworódki i nimfy; Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 10 VI 1964, na *Dactylis glomerata* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Malta, 30 V 1965, na *Padus avium* MILL. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez TASCHENBERGA (1865), SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1950, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1964a).

75. *Schizaphis graminum* (ROND.) s. l. Poznań-Grunwald, 22 VI 1965, czerpakiem z traw — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazywany z Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

76. *Aphis acanthi* SCHRK. Poznań-Grunwald, 17 VIII 1962, u nasady roztki liściowej *Carduus acanthoides* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek wątpliwy, być może jest to tylko jedna z form *A. fabae* SCOP. lub *A. solanella* THEOB. U nas wykazany tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1963).

77. *Aphis acetosae* L. Poznań-Grunwald, 22 VIII 1962, 7 VI i 16 VII 1963, na *Rumex acetosa* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933, 1953; URBAŃSKI, 1935; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Śląska Górnego i Wyżyny Małopolskiej.

*78. *Aphis althaeae* NEVSKY sensu BÖRN. Poznań-Jeżyce, 11 VI 1965, na łodydze i młodych liściach *Althaea narbonensis* POURR. — liczne bezskrzydłe i nieliczne uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

Gatunek rozmieszczony w całej Europie; nowy dla fauny Polski.

79. *Aphis chloris* KOCH. Poznań-Grunwald, 11 VIII 1962, na *Hypericum perforatum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, oraz Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

80. *Aphis confusa* WALK. Poznań-Grunwald, 25 VI 1963, na łodydze i liściach *Knautia arvensis* (L.) COULT. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany w kraju z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej

81. *Aphis corniella* H. R. L. Poznań-Grunwald, 9 VI 1962, na końcach pędów *Cornus sanguinea* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki (F. P. MÜLLER det.).

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, dopiero niedawno wykazany z Polski.

82. *Aphis craccae* L. — Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Vicia cracca* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek dość pospolity w Polsce, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazał go SZELEGIEWICZ (1958b).

83. *Aphis craccivora* KOCH. Poznań-Grunwald, 1 VIII 1962, na *Lupinus angustifolius* L.; 2 VIII 1962, na *Robinia pseudacacia* L.; 21 VIII 1962, na *Melilotus albus* MED.; 29 VI 1963, na *Vicia angustifolia* L.; 20 VII 1965, na *Trifolium campestre* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *Lotus corniculatus* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 24 VI 1964; na *Medicago lupulina* L. — jak wyżej; Nowa Wieś, pow. Chodzież, 27 IX 1964, na *Lupinus angustifolius* L. — jak wyżej.

Gatunek mylony do niedawna z innymi (między innymi z *Aphis fabae* SCOP.) i prawdopodobnie dlatego nie wykazywany dotąd z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

84. *Aphis euphorbiae* KALT. Wielkopolski Park Narodowy, koło mostu do Rogalina, 20 VI 1965, na *Euphorbia cyparissias* L. (B. STOPA leg.) — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany z Pojezierza Pomorskiego i Wyżyny Małopolskiej.

85. *Aphis fabae* SCOP. Zbierałem ten gatunek w Poznaniu na *Beta vulgaris* L., *Philadelphus coronarius* L., *Matricaria discoidea* DC. i *Galium mollugo* L.

Gatunek pospolity w całym kraju.

86. *Aphis farinosa* GMEL. Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 6 VII 1962, na *Salix* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Kórnik, pow. Śrem, 2 VI

1962, na *Salix purpurea* L. — jak wyżej; Poznań-Kiekrz, 17 VII 1963, na *S. cinerea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez SZELEGIEWICZA (1958b).

87. *Aphis forbesi* WEED. Poznań-Dębiec, 15 VI 1962, u nasady pędów *Fragaria vesca* L. (K. SZCZEPAŃSKA leg.) — bezskrzydłe dzieworódki (F. P. MÜLLER det.).

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Poza tym znany u nas tylko z Beskidu Zachodniego.

88. *Aphis frangulae* KALT. Złotniki, pow. Poznań, 9 VII i 23 VII 1962, na *Solanum tuberosum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całym kraju; z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany przez NAWOJSKĄ (1957), GABRIELA (1961), GABRIELA, NUCKOWSKIEGO i WISŁOCKĄ (1964).

89. *Aphis galiiscabri* SCHRK. Poznań-Grunwald, 16 VI 1962, na zniekształconych pędach *Galium mollugo* L. — bezskrzydłe dzieworódki (F. P. MÜLLER det.).

Gatunek wykazany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (HIERONYMUS, 1890, HELWIG, 1897; URBAŃSKI, 1935), Śląska Dolnego, Śląska Górnego, Wyżyny Lubelskiej i Sudetów Zachodnich.

90. *Aphis gossypii* GLOV. Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na *Salvia nutans* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (RUSZKOWSKI, 1933; SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Lubelskiej.

91. *Aphis grossulariae* KALT. Poznań-Luboń, 11 VII 1962, na *Ribes vulgare* LAM. (M. NOWICKI leg.) — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Grunwald, 10 VI 1964, na *R. aureum* PURSCH. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całym kraju; z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez MINKIEWICZA (1935b), URBAŃSKIEGO (1935) i SZELEGIEWICZA (1958b).

92. *Aphis hieracii* SCHRK. Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Hieracium aurantiacum* L. i *H. Lanchenalii* GMEL. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany z Pobreża Bałtyku i Pojezierza Mazurskiego. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

93. *Aphis idaei* VAN DER GOOT. Poznań-Grunwald, 19 VII 1962, na *Rubus idaeus* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek pospolity, znany prawie z całej Polski. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZELEGIEWICZA (1964b).

94. *Aphis intybi* KOCH. Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 2 VI 1964, na *Cichorium intybus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas dotąd z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

95. *Aphis jacobaeae* SCHRK. Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 19 VII 1965, na *Senecio jacobaea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd z Pojezierza Mazurskiego, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

*96. *Aphis lamiorum* (BÖRN.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 17 VII 1965, na *Lamium purpureum* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek rozmieszczony w Europie. Nowy dla fauny Polski.

97. *Aphis nasturtii* KALT. Złotniki, pow. Poznań, 26 VI 1962, na *Solanum tuberosum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 20 VIII 1962, na *Polygonum amphibium* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek wykazany prawie z całej Polski. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1950), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957), SZELEGIEWICZA (1958b), GABRIELĄ (1961) oraz GABRIELĄ, NUCKOWSKIEGO i WISŁOCKĄ (1964),

98. *Aphis picridis* (BÖRN.). Poznań-Grunwald, 3 VII 1965, na *Picris hieracioides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. U nas znany dotąd tylko z jednego stanowiska na Wyżynie Małopolskiej.

99. *Aphis plantaginis* GOETZE. Glinki k. Torunia, 19 VI 1963, na *Plantago media* L. — bezskrzydłe dzieworódki i samice amfigoniczne; Poznań-Grunwald, 19 VI 1965, na szyjce korzeniowej *P. maior* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

100. *Aphis pomi* DE GEER. Poznań-Jeżyce, 5 VI 1962, na *Malus domestica* BORB. (A. STUDZIŃSKI leg.) — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 2 VIII 1962 i 7 VI 1965, na *Crataegus oxyacantha* L. — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany wielokrotnie przez SZULCZEWSKIEGO (1933), RUSZKOWSKIEGO (1933, 1935b), URBAŃSKIEGO (1935) i MINKIEWICZA (1935a, 1935b) oraz SZELEGIEWICZA (1958b).

101. *Aphis praeterita* WALK. Poznań-Dębiec, 27 VI 1965, na *Chamaenerion angustifolium* SCOP. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego i Kotliny Nowotarskiej.

102. *Aphis sambuci* L. Poznań-Grunwald, 22 V 1962, na *Sambucus nigra* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez URBAŃSKIEGO (1935) i SZELEGIEWICZA (1964a).

103. *Aphis schneideri* BÖRN. Poznań-Dębiec, 15 VII 1962, na *Ribes rubrum* L. (K. SZCZEPAŃSKI leg.) — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 3 VII 1962 (M. NOWICKI leg.) — jak wyżej.

Pospolity w całym kraju i do niedawna mylony z *Aphis grossulariae* KALT. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany wielokrotnie (SZULCZEWSKI, 1931, 1933, 1953; URBAŃSKI, 1935; MINKIEWICZ, 1935b; KRASUCKI, 1937; NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1964a).

104. *Aphis sedi* KALT. Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Sedum kamtschaticum* FISCH i *S. middendorffianum* MAXIM. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w kraju z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej.

105. *Aphis spiraephaga* MÜLLER. Poznań-Strzeszynek, 23 VII 1962, na młodych pędach *Spiraea vanhouttei* ZABEL — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Grunwald, 22 VI 1964 — jak wyżej; Poznań-Jeżyce, 30 VI 1965, na *S. vanhouttei* ZABEL — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek niedawno opisany z Niemiec i rozmieszczony prawdopodobnie w całej Europie. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podała zooccydium tego prawdopodobnie gatunku NAWOJSKA (1957); poza tym znany u nas tylko z Niziny Mazowieckiej.

106. *Aphis taraxacicola* (BÖRN.) Kazimierz Biskupi, pow. Konin, u nasady liści *Taraxacum officinale* WEB. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 29 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Mazurskiego i Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej oraz Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

107. *Aphis thalictri* KOCH. Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Thalictrum minus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pojezierza Pomorskiego Mazurskiego oraz z Kotliny Nowotarskiej.

108. *Aphis umbrella* BÖRN. Poznań-Jeżyce, na spodniej stronie charakterystycznie zdeformowanych liści *Malva alcea* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

W całej Polsce dość pospolity. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZULCZEWSKIEGO (1933, 1950, 1953), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1958b).

109. *Aphis urticata* F. Poznań-Grunwald, 31 V i 20 VIII 1962, na *Urtica dioica* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Winna Góra k. Miłostawia, pow. Września, 2 VI 1964 — jak wyżej.

Gatunek nowy dla fauny Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Małopolskiej i Lubelskiej.

110. *Aphis vanderghooti* (BÖRN.). Strzelce Krajeńskie, 4 VIII 1962, na szyjce korzeniowej *Matricaria chamomilla* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek do niedawna mylony z *A. plantaginis* (SCHRK.). W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

111. *Aphis verbasci* SCHRK. Lednogóra-Ostrów Lednicki, pow. Gniezno, 4 VII 1965, na liścieu *Verbascum thapsiforme* SCHRAD. — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek znany u nas dotąd z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

*112. *Aphis verbenae* NEVSKY. Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na młodych pędach *Verbena urticifolia* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *V. officinalis* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek rozmieszczony głównie w Europie Południowej i Azji; sporadycznie występuje również w Europie Środkowej. Nowy dla fauny Polski.

113. *Aphis viburni* SCOP. Poznań-Grunwald, 13 VII 1963 i 17 V 1965, na *Viburnum opulus* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek pospolity w kraju, z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZULCZEWSKIEGO (1928, 1931, 1953), RUSZKOWSKIEGO (1933, 1935b), URBAŃSKIEGO (1935) i NAWOJSKĄ (1957).

114. *Protaphis judenkoi* (SZELEG.). Poznań-Grunwald, 21 VIII 1962, na końcach pędów *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek opisany po raz pierwszy z Polski. Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1959, 1961b) i Niziny Mazowieckiej.

115. *Cryptosiphum artemisiae* BUCKT. Poznań-Dębiec, 27 VI 1965, w czerwonych wyroślach na *Artemisia vulgaris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez HIERONYMUSA (1890), HELLWIGA (1897), SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1953), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZĄ (1958b).

116. *Ceruraphis eriophori* (WALK.) Poznań-Grunwald, 13 XI 1962, na liściach *Viburnum opulus* L. — sexuales.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; znany poza tym tylko z Pojezierza Mazurskiego.

117. *Dysaphis lauberti* (BÖRN.). Poznań-Jeżyce, 24 VI 1965, w pochwie liściowej *Heracleum* sp. — dwie bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd tylko z Niziny Mazowieckiej.

118. *Dysaphis crataegi* (KALT.). Poznań-Grunwald, 18 VIII 1962, na korzeniu *Daucus carota* L. — nimfy i bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Górczyn, 9 VII 1963, na korzeniu *Pteroselinum sativum* HOFFM. (A. STUZIŃSKI leg.) — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek podawany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961) i Mazowieckiej oraz z Wyżyny Lubelskiej.

119. *Dysaphis plantaginea* (PASS.). Poznań-Grunwald, 10 V 1965, na *Malus domestica* BORB. — założycielka rodu; Rosnowo, pow. Poznań, 4 VI 1964, na *M. domestica* BORB. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany prawie w całej Polsce jako szkodnik jabłoni. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany już wielokrotnie (SZULCZEWSKI, 1931; MINKIEWICZ, 1935b, 1937; NAWOJSKA, 1957).

120. *Dysaphis pyri* (B. DE F.). Poznań-Marcelin, 13 VII 1965, w charakterystycznie zdeformowanych liściach *Pirus communis* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek ten znany jest u nas z Pojezierza Mazurskiego i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1953).

121. *Dysaphis sorbi* (KALT.). Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *Sorbus aucuparia* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek dość pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1953), URBAŃSKIEGO, (1935) i NAWOJSKĄ (1957).

122. *Anuraphis farfarae* (KOCH.). Poznań-Marcelin, 21 X 1965, na *Pirus communis* L. — uskrzydłone sexuparae.

Gatunek ten znany jest w kraju z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (RUSZKOWSKI, 1933; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej i Tatr.

*123. *Brachycaudus amygdalinus* SCHOUT. Poznań-Jeżyce, 8 VII 1965, na liściach *Polygonum persicaria* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek rozmieszczony głównie w Europie Południowej i w Azji. Nowy dla fauny Polski.

124. *Brachycaudus cardui cardui* (L.). Poznań-Grunwald, 2 VIII 1962, na *Anchusa officinalis* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 9 VII 1963, na *Carduus acanthoides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; 10 VII 1963, na *Senecio jacobaea* L. i *Arctium lappa* L. — jak wyżej; 30 VI 1963, na *Matricaria discoidea* DC — jak wyżej; Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Anthemis arvensis* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Dakowy Mokre, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964 — jak wyżej; Poznań-Grunwald, 21 VI 1964, na *Prunus domestica* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany był przez SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1953), URBAŃSKIEGO (1935) i SZELEGIEWICZA (1958b).

125. *Brachycaudus cardui lateralis* (WALK.). Poznań-Grunwald, 7 VIII 1962, na *Matricaria discoidea* DC. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Podgatunek ten do niedawna nie był odróżniany od podgatunku nominatywnego i znany jest w Polsce tylko z Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej.

126. *Brachycaudus helichrysi* (KALT.). W Poznaniu gatunek ten jest bardzo pospolity i znajdowałem go na *Erigeron canadensis* L., *Artemisia vulgaris* L., *Senecio vulgaris* L. a nawet na *Rosa canina* L. Poza tym zbierałem go w Nagrałowicach, pow. Środa na *Erigeron canadensis* L. i w Winnej Górze, pow. Września na *Centaurea cyanus* L.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany był wielokrotnie (SZULCZEWSKI, 1950, 1953; SZELEGIEWICZ, 1961b).

127. *Brachycaudus lychnidis* (L.). Poznań-Grunwald, 9 VI 1962 i 1 VI 1963; Sarmia, pow. Międzybóże, 18 VII 1962; Strzelce Krajeńskie, 4 VIII 1962 — wszystkie próbki zebrane z *Melandrium album* (MILL.) GARCKE; Poznań-Antoinek, 19 VI 1965, na *Silene inflata* (SALISB.) SM. (B. STOPA leg.) — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Mazowieckiej oraz Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

128. *Brachycaudus rumexicolens* PATCH. Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 23 V 1963, na *Rumex acetosella* L. — uskrzydłona dzieworódka; Poznań-Grunwald, 22 V 1965, jak wyżej — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany u nas z Pobrzeża Bałtyku, Pojezierza Mazurskiego i Niziny Mazowieckiej.

129. *Brachycaudus spiraeae* (OESTL.). Arboretum w Kórniku, pow. Śrem, 15 VII 1965, na *Spiraea ulmifolia* SCOP. — bezskrzydłe dzieworódki.

Pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany wielokrotnie (HIERONYMUS, 1890; HELLWIG, 1897; SZULCZEWSKI, 1931, 1933; URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957).

130. *Brachycaudus tragopogonis* (KALT.). Poznań-Grunwald, 21 VII 1962, na *Tragopogon* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany w kraju z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Lubelskiej.

131. *Holcaphis frequens* (WALK.). Poznań-Grunwald, 21 VI 1965, w rurkowato zwiniętych liściach *Agropyron repens* (L.) P. B. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas dotąd zaledwie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961) i Kotliny Nowotarskiej.

132. *Hayhurstia atriplicis* (L.). Poznań-Grunwald, 21 V 1963, w zwiniętych liściach *Chenopodium album* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez HIERNYMUSA (1890), HELLWIGA (1897), SZULCZEWSKIEGO (1931, 1933, 1953), URBAŃSKIEGO (1935), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1958b).

133. *Brevicoryne brassicae* (L.). Poznań-Grunwald, 1 VIII 1962 na *Brassica oleracea* L. var. *capitata*; 10 VII 1963, na *B. napus* L. var. *oleifera*; Kłodawa, pow. Koło, 6 VI 1963, jak wyżej; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, na *Descurainia sophia* (L.) WEBB — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany dotąd przez TASCHEBERGA (1865), RUSZKOWSKIEGO (1933), RUSZKOWSKIEGO i STRAWIŃSKIEGO (1935) oraz SZELEGIEWICZA (1964a).

134. *Spatulophorus incanae* MÜLLER. Poznań-Grunwald, 8 VII 1965, w kwiatach *Berteroa incana* (L.) DC. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; znany u nas dotąd wyłącznie z Niziny Mazowieckiej.

* 135. *Smiela fusca* MORDV. Poznań-Grunwald, 14 VII 1965, na pędach *Berteroa incana* (L.) DC. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla fauny Polski. Znany dotąd jedynie z południa europejskiej części ZSRR, Bułgarii i Słowacji.

136. *Lipaphis erysimi* (KALT.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Capsella bursa-pastoris* (L.) MED. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Grunwald, 3 VII 1965 — jak wyżej.

Gatunek znany w Polsce z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

137. *Semiaphis dauci* (F.). Poznań-Grunwald, 18 VIII 1962, na *Daucus carota* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany w kraju z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

138. *Hyadaphis foeniculi* (PASS.). Poznań-Grunwald, 8 VII 1965 na *Chaerophyllum bulbosum* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1964a), Śląska Dolnego oraz z Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

139. *Hyadaphis polonica* SZELEG. Poznań-Grunwald, 20 VII 1962, odłowiona w żółte szalki (H. TROJANOWSKI leg.) — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek opisany niedawno z Polski i znany dotąd wyłącznie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1959, 1961b).

140. *Hyadaphis tataricae* (AJZENB.). Poznań-Grunwald, 9 VI 1962, na *Lonicera tatarica* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 21 VII 1962, na *L. tatarica* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961b; KRZYWIEC, 1961), Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego i Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej.

141. *Hyalopteroides humulis* (WALK.). Poznań-Grunwald, 20 V 1964, czerpakiem z *Dactylis glomerata* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Winna Góra, pow. Września, 6 VI 1964, — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki;

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce gatunek ten znany był dotychczas jedynie z Niziny Mazowieckiej.

*142. *Chondrillobium blattnyi* (PINTERA). Poznań-Grunwald, 5 VII i 30 VII 1966 na *Chondrilla juncea* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki oraz liczne larwy.

Gatunek nowy dla fauny Polski. Znany dotąd z Ukrainy, Bułgarii i Słowacji.

143. *Coloradoa artemisiae* (DEL GU.). Poznań-Grunwald, 4 VII 1965, na *Artemisia vulgaris* L. i *A. absinthium* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce notowany dotąd z Pobrzeża Bałtyku i Pojezierza Mazurskiego.

144. *Coloradoa campestris* (BÖRN.). Poznań-Grunwald, 13 VIII 1962, 6 VI 1964, 15 VI 1964, na *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek wykazany niedawno z Polski z Pobrzeża Bałtyku. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

145. *Coloradoa tanacetina* (WALK.). Poznań-Grunwald, 14 VII 1965, na *Tanacetum vulgare* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

146. *Longicaudus trirhodus* (WALK.). Poznań-Grunwald, 7 i 21 VI 1965, na *Rosa canina* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Thalictrum minus* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Edwardowo, 16 VIII 1965, na *Aquilegia vulgaris* L. (A. STUZIŃSKI leg.) — jak wyżej.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej.

147. *Myzaphis rosarum* (KALT.). Poznań-Grunwald, 27 VI 1963 i 11 VII 1963, na *Rosa canina* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 21 VI 1965, na *Potentilla fruticosa* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; znany dotąd jedynie z Niziny Mazowieckiej.

148. *Chaetosiphon tetrarhodus* (WALK.). Poznań-Grunwald, 2 VIII 1962 i 27 VI 1965, na *Rosa canina* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 21 VI 1965, na *R. canina* L. i *R. rugosa* THUNB. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

149. *Liosomaphis berberidis* (KALT.). Poznań-Grunwald, 8 VII 1962 i 27 VI 1963, na *Berberis vulgaris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933; URBAŃSKI, 1935; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

150. *Cavariella aegopodii* (SCOP.). Poznań-Grunwald, 18 VIII 1962, na *Anethum graveolens* L. i *Daucus carota* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Kiekrz, 30 VI 1963, na *Heracleum* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *Archangelica officinalis* HOFFM. i *Levisticum officinale* KOCH oraz *Myrrhis odorata* (L.) SCOP. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 25 VI 1965, na *Aegopodium podagraria* L. — jak wyżej.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Mazurskiego i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b).

151. *Cavariella archangelicae* (SCOP.). Poznań-Grunwald, 22 VI 1963, na *Salix viminalis* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *Archangelica officinalis* HOFFM. — uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd tylko z Niziny Mazowieckiej i Tatr.

152. *Cavariella pastinacae* (L.). Poznań-Kiekrz, 30 VI 1963, na *Heracleum* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 25 VI 1965 — jak wyżej.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce wykazany z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz z Kotliny Nowotarskiej.

153. *Cavariella theobaldi* (GILL. et BRAGG). Poznań-Grunwald, 17 VI 1963, na *Levisticum officinale* KOCH; 14 VII 1965, na *Pastinaca sativa* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Kiekrz, 30 VI 1963, na *Heracleum* sp. — jak wyżej; Poznań-Jeżyce, 19 VI 1965, na *Heracleum lanatum* MICHX. — jak wyżej; Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 25 VI 1965, na *Heracleum* sp. — jak wyżej; Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na *Salix purpurea* L. — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZELEGIEWICZA (1958b).

154. *Ovatus crataegarius* (WALK.). Poznań-Grunwald, 22 VIII 1962, na *Mentha piperita* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 7 VI 1965, na *Crataegus oxyacantha* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na *Mentha aquatica* L. — jak wyżej.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Śląska Dolnego i Wyżyny Lubelskiej.

155. *Phorodon cannabis* PASS. Poznań-Grunwald, 25 VI 1963, na *Cannabis sativa* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 21 IX 1963, jak wyżej — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w kraju z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Puszczy Białowieskiej i Wyżyny Lubelskiej.

156. *Phorodon humuli* (SCHRK.). Woźniki, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na *Prunus domestica* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *P. spinosa* L. — nimfy i bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *Humulus lupulus* L. — uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (TASCHENBERG, 1865; SZULCZEWSKI, 1933, 1950, 1953; RUSZKOWSKI, 1933, 1935, 1937; STRAWIŃSKI, 1931; URBAŃSKI, 1935; MINKIEWICZ, 1935b, 1937; SZELEGIEWICZ, 1964), Niziny Mazowieckiej, Podlasia, Wyżyny Lubelskiej, Beskidu Zachodniego i Kotliny Nowotarskiej.

157. *Rhopalomyzus loniceræ* (SIEB.). Arboretum w Kórniku, pow. Śrem, 2 VI 1965, na *Lonicera xylosteum* L. — uskrzydłona dzieworódka; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, jak wyżej — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933, 1953; URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1964a), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Wyżyny Lubelskiej.

158. *Myzus cerasi* F. Rosnowo, pow. Poznań, 4 VI 1964, na *Cerasus avium* (L.) MOENCH — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, na *Galium aparine* L. — jak wyżej; Kamionna, pow. Międzychód, 18 VII 1962, na *Cerasus avium* (L.) MOENCH — jak wyżej.

Gatunek pospolity w całym kraju, znany jako szkodnik wiśni i czereśni.

159. *Myzus ligustri* (MOSL.). Poznań-Marcelin, 20 VII 1962, na *Ligustrum vulgare* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek pospolity w kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany był już wielokrotnie (SZULCZEWSKI, 1931, 1933, 1953; URBAŃSKI, 1935; KÉLER, 1935; SZELEGIEWICZ, 1961b).

160. *Myzus lythri* (SCHRK.). Poznań-Grunwald, 24 VII 1962, na *Cerasus mahaleb* (L.) MILLER — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933, 1950, 1953; URBAŃSKI, 1935), Niziny Mazowieckiej oraz z Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

161. *Myzus persicae* (SULZ.). Poznań-Grunwald, 16 VII 1962, na *Asparagus officinalis* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; 1 VIII 1962, na *Brassica oleracea* L. var. *capitata* — uskrzydłone dzieworódki; 3 VII 1965, na *Capsella bursa-pastoris* (L.) MED. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; 14 VII 1965 na *Senecio vulgaris* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Złotniki, pow. Poznań, 23 VII 1962, na liściach *Solanum tuberosum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany był wielokrotnie (MINKIEWICZ, 1935b, 1937; RUSZKOWSKI, 1933, 1935a; SZELEGIEWICZ, 1958b; GABRIEL, 1961; GABRIEL, NUCKOWSKI i WISŁOCKA, 1964).

162. *Capitophorus carduinus* (WALK.). Poznań-Grunwald, 11 VIII 1962, na *Carduus acanthoides* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

163. *Capitophorus hipophaes* (WALK.). Poznań-Grunwald, 21 V 1962, na *Hippophae rhomnoides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki, 23 X i 13 XI 1962, jak wyżej — samice i samce.

W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej.

164. *Capitophorus horni gynoxanthae* H. R. L. Poznań-Grunwald, 12 XI 1962, na *Cirsium arvense* (L.) SCOP. — bezskrzydłe dzieworódki.

Podgatunek ten znany był w Polsce dotąd tylko z Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej. Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

165. *Capitophorus similis* (VAN DER GOOT). Poznań-Kiekrz, 22 VI 1965, na *Tussilago farfara* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

166. *Capitophorus vandergooti* H. R. L. Poznań-Jeżyce, 24 VI 1965, na *Inula helenium* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej; znany u nas dotąd tylko z Bieszczad (SZELEGIEWICZ, 1966).

167. *Cryptomyzus alboapicalis* (THEOB.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, na *Lamium purpureum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

U nas znany dotąd wyłącznie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b).

168. *Cryptomyzus galeopsidis* (KALT.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 25 VI 1965, na liściach *Galeopsis tetrahit* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity prawie w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany przez SZULCZEWSKIEGO (1933), NAWOJSKĄ (1957) i SZELEGIEWICZA (1958b).

169. *Cryptomyzus leonuri* BOZHKO. Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 2 VI 1964 — na *Leonurus cardiaca* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 10 VI 1964 — jak wyżej; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965 — jak wyżej.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego oraz z Wyżyny Małopolskiej, skąd podany został przez SZELEGIEWICZA (1964c) pod nazwą *C. galeopsidis* (KALT.).

170. *Cryptomyzus ribis* (L.). Poznań-Dębiec, 15 VI 1962, na *Ribes vulgare* LAM. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Grunwald, 8 VIII 1962, jak wyżej — nimfy i uskrzydłone dzieworódki; Chyby, pow. Poznań, 1 VI 1962, jak wyżej — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całej Polsce, znany jako szkodnik porzeczeki. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany już wielokrotnie (HELLWIG, 1897; SZULCZEWSKI, 1828, 1931, 1933, 1953; RUSZKOWSKI, 1933; MINKIEWICZ, 1935a, 1935b; KRASUCKI, 1937; URBAŃSKI, 1935; NAWOJSKA, 1957; SZELEGIEWICZ, 1964a).

171. *Nasonovia ribisnigri* (MOSL.). Poznań-Malta, 6 VI 1965, na *Hieracium pilosella* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965 — jak wyżej; Poznań-Grunwald, 12 VII 1965, na *Veronica arvensis* L. — jak wyżej.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933, 1950; SZELEGIEWICZ, 1958b, 1963), Niziny Mazowieckiej, Podlasia, Śląska Górnego, Wyżyny Lubelskiej, Kotliny Nowotarskiej i Tatr.

172. *Hyperomyzus lactucae* (L.). Poznań-Grunwald, 22 V 1962, na *Ribes nigrum* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 8 VII 1965, na *Sonchus oleraceus* L. — jak wyżej.

Pospolicity w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany przez SZELEGIEWICZA (1958b).

173. *Hyperomyzus lampsanae* (BÖRN.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na dolnej stronie liści *Lapsana communis* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd tylko z Pobrzeża Bałtyku i Niziny Mazowieckiej (SZELEGIEWICZ, 1966).

174. *Hyperomyzus picridis* (BÖRN.). Poznań-Grunwald, 22 VII i 6 VIII 1962 oraz 10 VII 1963, na czubkach pędów i szypułkach kwiatowych *Picris hieracioides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Dopiero ostatnio wykazany u nas z Pienin i Pojezierza Mazurskiego.

*175. *Rhopalosiphoninus staphylaeae* (KOCH). Poznań-Grunwald, 22 VI 1965, czerpakiem — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek rozmieszczony głównie na południu Europy. Nowy dla fauny Polski.

176. *Rhopalosiphoninus latysiphon* DAVIDS. Poznań-Grunwald, 7 VII 1965 — na kielkach *Solanum tuberosum* L. w piwnicy — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SIEMASZKO, 1957; GABRIEL, 1961), Niziny Mazowieckiej, Śląska Górnego, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej i Wyżyny Lubelskiej.

177. *Microlophium carnosum* (BUCKT.). Złotniki, pow. Poznań, 26 VI 1962, na *Solanum tuberosum* L. — uskrzydłona dzieworódka; Poznań-Grunwald, 10 VIII 1962, na *Urtica urens* L. — nimfy i uskrzydłona dzieworódka.

U nas znany dotąd tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Śląska Dolnego.

178. *Microlophium evansi* (THEOB.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Urtica dioica* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, Jezioro, 17 VI 1965 — jak wyżej.

W Polsce znany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej.

179. *Aulacorthum solani* (KALT.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Lamium album* L. i *Geum urbanum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone

dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 16 VI 1965, na *Potentilla* sp. — jak wyżej; Poznań-Grunwald, 8 VII 1965, na *Potentilla argentea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Pospolity w całym kraju, znany jako szkodnik ziemniaków i roślin szklarniowych. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podał go TASCHENBERG (1865), GABRIEL (1961) oraz GABRIEL, NUCKOWSKI i WISŁOCKA (1964).

180. *Acyrtosiphon caraganae* (CHOL.). Poznań-Rataje, 1 VII 1965, na *Caragana arborescens* LAM. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Znany u nas z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Puszczy Białowieskiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

181. *Acyrtosiphon pisum* (HARRIS). Wszędzie pospolity, zbierałem go w Poznaniu, w Wielkopolskim Parku Narodowym, Rosnówku, pow. Poznań, Baborówku, pow. Szamotuły, Winnej Górze, pow. Września, Nagradowicach, pow. Środa, Trzcielinie i Wysogotowie, pow. Poznań, Troszeczynie, pow. Nowy Tomyśl, Bolechowie, pow. Poznań, Kąsinowie, pow. Szamotuły, Dakowach Mokrych, pow. Nowy Tomyśl oraz Owińskach, pow. Poznań — na następujących roślinach: *Trifolium repens* L., *T. pratense* L., *Pisum sativum* L., *Robinia pseudacacia* L., *Medicago lupulina* L. i *M. sativa* L.

Pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany już wielokrotnie (TASCHENBERG, 1865; RUSZKOWSKI, 1933, 1937; SZELEGIEWICZ, 1958b; JASIEŃSKA-OBREŃSKA, 1964).

182. *Metopolophium dirhodum* (WALK.). Poznań-Grunwald, 14 VIII 1962, na *Zea mays* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 7 VI 1965, na *Rosa* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej.

*183. *Rhodobium porosum* (SANDERSON). Poznań-Grunwald, 27 VI 1963, na *Rosa canina* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 11 VII 1963, jak wyżej — uskrzydłona dzieworódka; 22 VI 1965, na *R. rugosa* HUMB. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki. Wszystkie okazy znalazłem w odległości 20–100 m od szklarni.

Nowy dla fauny Polski. Gatunek kosmopolityczny, pochodzenia subtropikalnego, występujący w Europie tylko w szklarniach i ich bliskim sąsiedztwie.

184. *Corylobium avellanae* (SCHRK.). Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na *Corylus avellana* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Malta, 6 VI 1965 — jak wyżej.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. U nas notowany dotąd tylko z Pojezierza Mazurskiego i Niziny Mazowieckiej.

185. *Macrosiphum choldkovskyi* (MORDV.). Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na *Filipendula ulmaria* (L.) MAXIM. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podał go TASCHEBERG (1865) i SZULCZEWSKI (1950).

186. *Macrosiphum euphorbiae* (THOMAS). Poznań-Grunwald, 20 IV 1962, w szklarni na *Solanum tuberosum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; 14 V 1964, na *Euphorbia cyparissias* L. — bezskrzydłe dzieworódki; 20 VII 1965, na *Solanum lycopersicum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odmiany różowej.

Gatunek pospolity prawie w całej Polsce. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podał go SZELEGIEWICZ (1958b) oraz GABRIEL, NUCKOWSKI i WISŁOCKA (1964).

187. *Macrosiphum gei* (KOCH.). Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 10 VI 1964, na *Geum urbanum* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, nad Jeziorem Góreckim, 17 VI 1965 — jak wyżej.

U nas notowany z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (TASCHEBERG, 1865; URBAŃSKI, 1935) i Mazowieckiej oraz z Kotliny Nowotarskiej.

188. *Macrosiphum rosae* (L.). Pospolity ten gatunek zbierałem w Poznaniu na *Rosa canina* L. i *Knautia arvensis* (L.) COULT.

W Polsce wszędzie pospolity. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podany przez RUSZKOWSKIEGO (1933), KÉLERA (1935), RUSZKOWSKIEGO i STRAWIŃSKIEGO (1935) oraz SZELEGIEWICZA (1958b).

189. *Sitobion avenae* (F.). Strzelce Krajeńskie, 3 VIII 1962, na *Zea mays* L. i *Secale cereale* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Sielinko k. Opalenicy, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na *Avena sativa* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Złotniki, pow. Poznań, 9 VIII 1962, na liściach *Zea mays* L. — jak wyżej; Nagradowice, pow. Środa, 18 VI 1964, na *Hordeum vulgare* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 9 VIII 1962, na *Zea mays* L. — jak wyżej; 15 VII 1965, na *Equisetum arvense* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Pospolity w kraju szkodnik zbóż. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej podawany przez TASCHEBERGA (1865), RUSZKOWSKIEGO (1933), PRÜFFERA (1937) i SZELEGIEWICZA (1958b).

190. *Sitobion fragariae* (WALK.). Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 17 VII 1962, czerpakiem — uskrzydłona dzieworódka.

U nas wykazany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Kotliny Nowotarskiej.

191. *Titanosiphon artemisiae* (KOCH.). Poznań-Grunwald, 13 VIII 1962, 30 VI i 2 VIII 1963, na *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek notowany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

192. *Pleotrichophorus glandulosus* (KALT.). Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Artemisia vulgaris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 21 VI 1965, na *A. vulgaris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

*193. *Pleotrichophorus helichrysi* BOZHKO. Poznań-Grunwald, 22 VI 1965, na dolnej stronie liści *Helichrysum arenarium* (L.) MOENCH — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla fauny Polski. Znany dotąd jedynie z europejskiej części ZSRR i Czechosłowacji.

194. *Pleotrichophorus persimilis* BÖRN. Poznań-Grunwald, 9 VI i 19 VII 1962 oraz 19 VI 1963, na *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

U nas znany dotąd jedynie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b).

195. *Dactynotus (Lambertius) erigeronensis* (THOMAS). Poznań-Grunwald, 8 VIII 1962, na pędach *Erigeron canadensis* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

W Polsce notowany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1964a) i Niziny Mazowieckiej.

196. *Dactynotus (Dactynotus) chondrillae* (NEVS.). Poznań, 18 VI 1965. na *Chondrilla juncea* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

U nas znany dotąd tylko z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (Bydgoszcz i Poznań), skąd wykazany był przez SZELEGIEWICZA (1964a).

197. *Dactynotus (Dactynotus) cichorii* (KOCH.). Jabłonowo, pow. Międzychód, 18 VII 1962, na *Cichorium intybus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 12 VI 1964, na *Lapsana communis* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, Jezioro, 17 VI 1964 — jak wyżej.

Notowany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1961b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej.

198. *Dactynotus (Dactynotus) cirsii* (L.). Poznań-Wilda, 7 VII 1965, na *Cirsium arvense* (L.) SCOP. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Śląska Dolnego i Sudetów Zachodnich.

*199. *Dactynotus (Dactynotus) jaceicola* H. R. L. Poznań-Grunwald, 14 VIII 1962, na *Zea mays* L., przypadkowo — uskrzydłona dzieworódka.

Gatunek ten żyje na chabrach i rozmieszczony jest głównie w Europie Południowej. Nowy dla fauny Polski.

200. *Dactynotus (Dactynotus) obscurus* (KOCH). Poznań-Grunwald, 21 VIII 1962 i 5 VII 1965, na *Hieracium pilosella* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na *Hieracium* sp. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd jedynie z Pobrzeża Bałtyku.

201. *Dactynotus (Dactynotus) picridis* (F.). Poznań-Grunwald, 6 VIII 1962, na pędach kwiatowych *Picris hieracioides* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Z Polski wykazany niedawno z Pojezierza Mazurskiego.

202. *Dactynotus (Dactynotus) sonchi* (GEOFFR.). Poznań-Wilda, 7 VII 1965, na *Sonchus oleraceus* L. — larwy; Poznań-Jeżyce, 8 VII 1965, na *S. oleraceus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek prawdopodobnie pospolity w całej Polsce. Znany jednak dotąd tylko z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

203. *Dactynotus (Dactynotus) tussilaginis* (WALK.). Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na *Tussilago farfara* L. — larwy i bezskrzydłe dzieworódki; Wąsowo, pow. Nowy Tomyśl, 13 VII 1965, na *T. farfara* L. — uskrzydłone dzieworódki.

U nas notowany z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1963), Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

204. *Dactynotus (Uromelan) aeneus* H. R. L. Poznań-Grunwald, 19 VII 1962 i 6 VIII 1962, na *Carduus acanthoides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek w Polsce prawdopodobnie pospolity, jednak wykazany zaledwie z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

205. *Dactynotus (Uromelan) jaceae reticulatus* H. R. L. Poznań-Grunwald, 8 VIII 1962, na *Centaurea rhenana* BOR. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. U nas znany dotąd tylko z Pojezierza Mazurskiego.

206. *Dactynotus (Uromelan) nigrocampanulae* (THEOB.). Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *Campanula rapunculoides* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Znany w Polsce dotąd tylko z Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

207. *Macrosiphoniella absinthii* (L.) Poznań-Grunwald, 8 VIII 1962, 10 VII 1963 i 14 VII 1965, na *Artemisia absinthium* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek notowany w kraju z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Kotliny Nowotarskiej.

208. *Macrosiphoniella artemisiae* (B. DE F.). Poznań-Grunwald, 20 VII 1962 i 21 VI 1965, na *Artemisia vulgaris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; 14 VII 1965, na *A. absinthium* L. — jak wyżej; Wielkopolski Park Narodowy, Jezioro, 17 VI 1965, na *A. vulgaris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Znany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej i Kotliny Nowotarskiej.

*209. *Macrosiphoniella chamomillae* H. R. L. Poznań-Grunwald, 14 VII 1965, na *Anthemis arvensis* L. — larwy i bezskrzydłe dzieworódki; 24 VII 1965, na *Matricaria discoidea* DC. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek występujący w całej Europie. Nowy dla fauny Polski.

210. *Macrosiphoniella fasciata* (DEL GU.). Poznań-Grunwald, 9 VI i 13 VIII 1962, 24 VI 1963 i 19 VIII 1964, na *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe dzieworódki.

Gatunek notowany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b) i Wyżyny Małopolskiej.

211. *Macrosiphoniella millefolii* (DE GEER). Poznań-Grunwald, 6 VIII 1962, na *Achillea millefolium* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965, na *Chrysanthemum parthenium* BERNH. — jak wyżej.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b, 1963) i Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz z Kotliny Nowotarskiej.

212. *Macrosiphoniella oblonga* (MORDV.). Winna Góra k. Miłostawia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Artemisia vulgaris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Grunwald, 5 VII 1965 — jak wyżej.

Znany u nas z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

213. *Macrosiphoniella subaequalis* BÖRN. Poznań-Grunwald, 19 VII i 13 VIII 1962, na *Artemisia campestris* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd tylko z Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej.

214. *Macrosiphoniella tanacetaria* (KALT.). Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na *Tanacetum vulgare* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Poznań-Sołacz, 23 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz z Kotliny Nowotarskiej.

215. *Macrosiphoniella tapuskae* (HOTT. et FRIS.). Poznań-Grunwald, 13 VIII 1962, na *Artemisia campestris* L., przypadkowo — uskrzydłona dzieworódka.

Notowany u nas dotąd jedynie z Pojezierza Mazurskiego i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1961).

216. *Macrosiphoniella medvedevi* (BOZHKO). Poznań-Grunwald, 2 VIII 1963, na *Helichrysum arenarium* (L.) MOENCH — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany u nas z Pojezierza Mazurskiego i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1958a).

217. *Metopeurum fuscoviride* STROYAN. Poznań-Dębina, 3 VII 1965, na *Tanacetum vulgare* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Wielkopolski Park Narodowy, nad Wartą, 20 VI 1965 — jak wyżej.

Gatunek notowany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZULCZEWSKI, 1933; SZELEGIEWICZ, 1958b), Niziny Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Wyżyny Lubelskiej.

218. *Amphorophora gei* BÖRN. Winna Góra k. Miłosławia, pow. Września, 4 VI 1964, na *Geum urbanum* L. — bezskrzydłe dzieworódki; Pamiątkowo, pow. Szamotuły, 10 VI 1964 — jak wyżej.

Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. W Polsce znany dotąd jedynie z Wyżyny Małopolskiej.

219. *Amphorophora rubi* (KALT.). Wielkopolski Park Narodowy, nad Jez. Góreckim, 17 VI 1965, na *Rubus idaeus* L. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek pospolity w całym kraju. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej notowany przez SZULCZEWSKIEGO (1933) i URBAŃSKIEGO (1935).

220. *Megoura viciae* BUCKT. Nadleśn. Potasze, pow. Poznań, 10 VIII 1962, czerpakiem — uskrzydłona dzieworódka.

U nas notowany z Pojezierza Pomorskiego i Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (TASCHENBERG, 1865) i Mazowieckiej, Wyżyny Małopolskiej i Lubelskiej oraz Kotliny Nowotarskiej.

221. *Delphinobium junackianum* (KARSCH). Poznań-Jeżyce, 18 VI 1965, na *Delphinium* sp. — bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Gatunek znany w Polsce z Pojezierza Mazurskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (SZELEGIEWICZ, 1964a), Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego, Wyżyny Lubelskiej i Kotliny Nowotarskiej.

PIŚMIENNICTWO

- ACHREMOWICZ J. 1964. Zdobniczka lucernowa (*Therioaphis maculata* BUCKT.) jako szkodnik lucerny. Biul. inform. IOR, Poznań, 4(6), pp. 23–26.
- GABRIEL W. 1961. Znaczenie niektórych gatunków mszyc w rozprzestrzenianiu chorób wirusowych ziemniaka. Roczn. Nauk roln., Warszawa, 83: 463–504.
- GABRIEL W., NUCKOWSKI S., WISŁOCKA M. 1964. Badania nad mszycami na plantacjach ziemniaka. Pol. Pismo ent. (B), Wrocław, (33–34): 35–56.
- HELLWIG T. 1897. Zoocecidien (Gallen) und andere Bildungsabweichungen aus der Umgebung von Wengierki. Z. bot. Abt., Posen, 4: 46–50.
- HIERONYMUS G. 1890. Beiträge zur Kenntniss der europäischen Zoocecidien und der Verbreitung derselben. Jb. schles. Ges. vaterl. Kul. bot. Sect., Ergänzungsheft, Breslau, 68: 49–272.
- JASIEŃSKA-OBREŃBSKA E. 1964. Występowanie mszyc na lucernie w świetle badań własnych. Biul. IOR, Poznań, 26: 35–48.
- KÉLER S. 1935. Szkodniki drzew i krzewów leśnych i ozdobnych obserwowanych przez polskie stacje ochrony roślin w roku 1933. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 198–219.
- KRASUCKI A. 1937. Szkodniki krzewów owocowych obserwowane w Polsce w r. 1934. Roczn. Ochr. Rośl., Warszawa, 3: 67–70.
- KRYGOWSKI B. 1958. Krajobraz Wielkopolski. Poznań, 166 pp.
- KRZYWIEC D. 1961. Rozprzestrzenianie się mszycy *Hyadaphis tataricae* AJZENB. Przyt. Pol. zach., Poznań, 5: 135–137.
- KRZYWIEC D. 1965. A New Species of *Tuberculoides* v. D. GOOT from Poland (*Homoptera*, *Aphidina*). Bull. Acad. pol. Sci., Cl. II, Varsovie, 13: 595–600.
- KRZYWIEC-RAJSKA D. 1957. *Paraprociophilus ucrainensis* MAMONTOVA, 1955 (*Homoptera*, *Aphidina*) w Polsce. Spraw. Pozn. TPN, Poznań, 1/46: 100–101.
- MINKIEWICZ S. 1922. Przyczynek do rozsiedlenia mszycy wełnistej (*Schizoneura lanigerum* HAUSM.) w b. Kongresówce, Pam. PINGW, Puławy, 2: 94–98.
- MINKIEWICZ S. 1935a. Szkodniki sadów obserwowane w Polsce w r. 1932. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 97–118.
- MINKIEWICZ S. 1935b. Szkodniki sadów obserwowane w Polsce w r. 1933. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 119–160.
- MINKIEWICZ S. 1937. Szkodniki sadów obserwowane w Polsce w r. 1934. Roczn. Ochr. Rośl., Warszawa, 3: 33–66.
- NAWOJSKA H. 1957. Materiały do zoocecidologii Torunia i jego okolic. Stud. Soc. Sci. tor. (D), Toruń, 2: 79–130.

- PRÜFFER J. 1937. Szkodniki traw zbożowych zaobserwowanych w Polsce w 1934 roku. Roczn. Ochr. Rośl., Warszawa, 3: 23-31.
- QUEDNAU W. 1954. Monographie der mitteleuropäischen *Callaphididae* [Zierläuse (*Homoptera, Aphidina*)] unter besonderer Berücksichtigung des ersten Jugendstadiums. I. Mitt. biol. Zentralanst., Berlin-Dahlem, 78: 1-53.
- RUSZKOWSKI J. W. 1933. Wyniki badań nad szkodliwą fauną Polski na podstawie materiałów z lat 1919-1930. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 1: 1-545.
- RUSZKOWSKI J. W. 1935a. Szkodniki roślin polnych i warzywnych obserwowane w r. 1931, 1932 i 1933. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 48-80.
- RUSZKOWSKI J. W. 1935b. Szkodniki drzew leśnych obserwowane przez polskie Stacje Ochrony Roślin w roku 1931. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 177-185.
- RUSZKOWSKI J. W., STRAWIŃSKI K. 1935. Rośliny ozdobne i lekarskie obserwowane w Polsce w latach 1931-1933. Roczn. Ochr. Rośl. (B), Warszawa, 2: 161-176.
- SIEMIASZKO J. 1957. Wystąpienie w Polsce nowego szkodnika ziemniaków - mszyce piwnicznej. Nowe Roln., Warszawa, 6: 76-78.
- STACHERSKA B. 1937. Mszyca tropikalna *Rhopalosiphum maidis* FITCH w Polsce. Biul. IOR, Poznań, 19: 363-45.
- STRAWIŃSKI K. 1931. O szkodnikach obserwowanych na terenie województwa łódzkiego od czerwca do grudnia roku 1930. Chor. Rośl., Warszawa, 1: 1-14.
- SZELEGIEWICZ H. 1958a. Nowy gatunek z rodzaju *Macrosiphoniella* D. GU. (*Homoptera, Aphididae*) z Polski. Ann. zool., Warszawa, 17: 41-46.
- SZELEGIEWICZ H. 1958b. Mszyce (*Homoptera, Aphidina*) okolic Bydgoszczy. Fragm. faun., Warszawa, 8: 65-95.
- SZELEGIEWICZ H. 1959. Dwa nowe gatunki mszyc (*Homoptera, Aphididae*) z Polski. Ann. zool., Warszawa, 18: 1-10.
- SZELEGIEWICZ H. 1961a. Die polnischen Arten der Gattung *Chaitophorus* KOCH. s. lat. (*Homoptera, Aphididae*). Ann. zool., Warszawa, 19: 229-351.
- SZELEGIEWICZ H. 1961b. Mszyce (*Homoptera, Aphidina*) okolic Bydgoszczy II. Fragm. faun., Warszawa, 9: 45-56.
- SZELEGIEWICZ H. 1962. Materiały do poznania mszyc (*Homoptera, Aphididae*) Polski I. Podrodzina *Laehninae*. Fragm. faun., Warszawa, 10: 63-98.
- SZELEGIEWICZ H. 1963. Materiały do fauny mszyc Polski (*Homoptera, Aphididae*). Fragm. faun., Warszawa, 10: 473-479.
- SZELEGIEWICZ H. 1964a. Mszyce (*Homoptera, Aphidina*) okolic Bydgoszczy III. Fragm. faun., Warszawa, 11: 257-272.
- SZELEGIEWICZ H. 1964b. Faunistyczne badania nad mszycami Polski. Biul. IOR, Poznań, 26: 25-34.
- SZELEGIEWICZ H. 1964c. Mszyce (*Homoptera, Aphididae*) Doliny Nidy. Fragm. faun., Warszawa, 11: 233-254.
- SZELEGIEWICZ H. 1965. Mszyce (*Homoptera, Aphididae*) nowe dla fauny Polski. Fragm. faun., Warszawa, 12: 31-42.
- SZELEGIEWICZ H. 1966. Uzupełnienia do fauny mszyc (*Homoptera, Aphididae*) Polski. Fragm. faun., Warszawa, 12: 420-455.
- ŻULCZEWSKI J. W. 1928. Zooecidia Wielkopolski. Kosmos (A), Lwów, 52: 638-652.
- ŻULCZEWSKI J. W. 1931. Zooecidia Torunia i okolicy. Pr. Kom. mat.-przyr. Pozn. TPN (B), Poznań, 5: 9-34.
- ŻULCZEWSKI J. W. 1933. Uzupełnienia spisu zooecydii Wielkopolski. Pr. Kom. mat.-przyr. Pozn. TPN (B), Poznań, 6: 123-156.
- ŻULCZEWSKI J. W. 1950. Wyrośle Wielkopolskiego Parku Narodowego. Pr. monogr. Przyr. wielkop. Parku nar., Poznań, 2: 141-178.
- ŻULCZEWSKI J. W. 1953. Wyrośle (zooecidia) Gorzowa w Ziemi Lubuskiej. Pr. Kom. biol. Pozn. TPN, Poznań, 14: 1-39.

- TASCHENBERG E. L. 1865. Naturgeschichte der wirbellosen Thiere, die in Deutschland sowie in den Provinzen Preussen und Posen den Feld-, Wiesen- und Weidenpflanzen schädlich werden. Leipzig, 288 pp.
- TRZEBIŃSKI J. 1916a. Zooecidia zebrane w Królestwie Polskiem. Pam. fizjogr., Warszawa, 23: 217-237.
- TRZEBIŃSKI J. 1916b. Choroby i szkodniki roślin zebrane w Królestwie Polskiem. Pam. fizjogr., Warszawa, 23: (1-106).
- URBAŃSKI J. 1935. Wyrośla Ludwikowa i terenów przyległych. Pr. monogr. Przyr. wielkop. Parku nar., Poznań, 1: 1-77.
- ZAWADZKA B. 1962. Badania nad *Eriosoma lanigerum* HAUSM. i jej pasożytem *Aphelinus mali* HALD. w Polsce. Ekologia pol. (A), Warszawa, 10: 585-652.

РЕЗЮМЕ

В работе рассматриваются результаты исследований фауны тлей Великопольско-Куявской низменности проведенных до сих пор разными авторами а также приводится список видов из материалов автора собранных в 1962—1965 гг. в этом районе Польши. Список содержит 221 видов. Из них 14 [*Pemphigus phenax* BÖRN. & BLUNCK, *Therioaphis luteola* BÖRN., *Subsaltusaphis ornata* (THEOB.), *Aphis altheae* NEVS., *A. lamiorum* (BÖRN.), *A. verbenae* NEVS., *Brachycaudus amygdalinus* SCHOUT., *Smiela fusca* MORDV., *Chondrillobium blattnyi* (PINT.) *Rhopalosiphoninus staphylaeae* (KOCH), *Rhodobium porosum* (SAND.), *Plectrichophorus helichrysi* BOZHKO, *Dactynotus jaceicola* H. R. L., *Macrosiphoniella chamomillae* H. R. L.] является неизвестными до сих пор из Польши а 76 — новыми для Великопольско-Куявской Низменности.

ZUSAMMENFASSUNG

In der vorliegenden Arbeit bespricht der Verfasser die bisherigen Ergebnisse der faunistischen Untersuchungen in der Grosspolnisch-Kujawischer Niederung und gibt eine Zusammenstellung der Arten, welche von ihm aus diesem Gebiete in den Jahren 1962 — 1965 gesammelt worden sind. Dieses Verzeichniss umfasst 221 Arten, von denen 14 [*Pemphigus phenax* BÖRN. & BLUNCK, *Therioaphis luteola* BÖRN.; *Subsaltusaphis ornata* (THEOB.), *Aphis altheae* NEVS., *A. lamiorum* (BÖRN.), *A. verbenae* NEVS., *Brachycaudus amygdalinus* SCHOUT., *Smiela fusca* MORDV., *Chondrillobium blattnyi* (PINT.) *Rhopalosiphoninus staphylaeae* (KOCH), *Rhodobium porosum* (SAND.), *Plectrichophorus helichrysi* BOZHKO, *Dactynotus jaceicola* H. R. L., *Macrosiphoniella chamomillae* H. R. L.] bisher von Polen nicht nachgewiesen worden sind, und 76 Arten, welche für das untersuchte Gebiet Erstnachweise darstellen.

Wieloletni kierownik Zakładu Anatomii i Histologii Uniwersytetu Warszawskiego, profesor zwyczajny, doktor honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego, członek honorowy Akademii Nauk i Sztuki, członek honorowy Polskiej Akademii Umiejętności, członek honorowy Akademii Medycznej w Warszawie, członek honorowy Akademii Medycznej w Krakowie, członek honorowy Akademii Medycznej w Łodzi, członek honorowy Akademii Medycznej w Poznaniu, członek honorowy Akademii Medycznej w Wrocławiu, członek honorowy Akademii Medycznej w Gdańsku, członek honorowy Akademii Medycznej w Katowicach, członek honorowy Akademii Medycznej w Białymostku, członek honorowy Akademii Medycznej w Lublinie, członek honorowy Akademii Medycznej w Rzeszowie, członek honorowy Akademii Medycznej w Tarnobrzegu, członek honorowy Akademii Medycznej w Zielonej Górze, członek honorowy Akademii Medycznej w Bydgoszczy, członek honorowy Akademii Medycznej w Toruniu, członek honorowy Akademii Medycznej w Łodzi, członek honorowy Akademii Medycznej w Poznaniu, członek honorowy Akademii Medycznej w Wrocławiu, członek honorowy Akademii Medycznej w Gdańsku, członek honorowy Akademii Medycznej w Katowicach, członek honorowy Akademii Medycznej w Białymostku, członek honorowy Akademii Medycznej w Lublinie, członek honorowy Akademii Medycznej w Rzeszowie, członek honorowy Akademii Medycznej w Tarnobrzegu, członek honorowy Akademii Medycznej w Zielonej Górze, członek honorowy Akademii Medycznej w Bydgoszczy, członek honorowy Akademii Medycznej w Toruniu.

Redaktor pracy — dr H. Szelegiewicz

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa 1967
 Nakład 1300+100 egz. Ark. wyd. 3, druk. 2/4. Papier druk. sat. kl. III 80 g B1. Cena zł 15 --
 Nr zam. 263/66 — Wrocławska Drukarnia Naukowa — D-2

Wydawnictwo Literackie - Kraków

Wydawnictwo Literackie - Kraków
ul. Szpitalna 10, 31-100 Kraków
tel. 012 251 21 21 - 251 21 22